

ÖREBRO LÄNS LANDSTING

Historik för Karlskoga sjukstuga.
Historik för Karlskoga provinsialläkardistrikt.
Historik för Karlskoga lasarett.

*En sammanställning av material från Landstingsarkivet i Örebro.
Foton från Karlskoga Hembygdsarkiv.*

Karlskoga sjukstuga.

Någon läkare fanns under första hälften av 1800-talet ej i Karlskoga. Men bruk och herrgårdar hade årsackord med sådana på andra orter, och dessa brukade komma på besök minst en gång i månaden. År 1822 tillsattes en kommitté, som skulle vaka över hälsotillståndet. Den förste läkaren i Karlskoga var C. H. Bohm, som dock endast verkade där under tiden 1852 till 1854 som bergslagsläkare.

På grund av det långa avståndet till länslasarettet, beslöt ordinarie kommunalstämma upprätta en sjukstuga. Sjukstugan öppnades för allmänheten 1 april 1884. Sjukstugan utgör ett tvåvåningshus uppfört i timmer. I bottenvåningen finns kök, operations- och expeditjonsrum, ett extra rum, samt badrum.

Övervåningen innehöll två sjukrum, ett i vardera änden av byggnaden, sköterskans rum var beläget mellan sjukrummen. Sjuksängar vid denna tid var 9 till antalet.

År 1899 var sjukstugan alldeles för liten. Så församlingen beslöt på eget initiativ att uppföra en ny sjukstuga i tegel. Den blev färdig år 1901, sjuksängarna ökade till 20. Sjukstugan ägs vid denna tid av Karlskoga och Degerfors kommuner och Örebro läns landsting bedriver driften.

År 1926 till 1927 påbörjades en om- och tillbyggnad. Antalet sjuksängar ökades till 40, inklusive 6 på förlossningsavdelning.

Vid 1937 års landstingsmöte hade emellertid beslut fattats om ett mindre lasarett i Karlskoga, och uppdrag lämnats till sjukvårdskommittén att inkomma med förslag till ritningar och kostnadsberäkningar. Lasarettet beräknades vara färdigt under första hälften av år 1942.

Innehållsförteckning för Karlskoga sjukstuga.

A	Protokoll
A1	Styrelseprotokoll
B	Utgående handlingar
B 1	Kopieböcker
B2	Årsberättelser
C	Diarier
C1	Diarier
D	Register och liggare
D1	Liggare och befattningshavare
E	Inkomna handlingar
E1	Korrespondens allmänt
E2	Korrespondens rörande ombyggnad
F	Ämnesordnade handlingar
F1	Sjukjournaler
F3	Anbud och leveranskontrakt
F4	Pressklipp
G	Räkenskaper
G1	Huvudböcker
G2	Kassaböcker
G3	Kassadagböcker
G4	Räkenskaper
G5	Kapitalbok
G6	Inventariebok
G7	Sjukrulla

Karlskoga provinsialläkardistrikt.

I början på 1800-talet tillkom i glädjen över marskalk Bernadottes val till svensk tronföljare den så kallade Oxelbergiska donationen, varigenom egendomen Karåsen invid Karlskoga avdelades som tjänsteboställe för läkare avsedd att tjänstgöra i Karlskogabygden. Genom Oxelbergiska donationens försorg anställdes också så småningom Karlskogas förste läkare. Han hette Gustav Henrik Bohm och vistades där under åren 1852 till 1854. Han hade titeln "distriktsläkare" och i hans uppgift ingick även skötseln av apoteket.

År 1870-talet tjänstgjorde en läkare Anton Nyström.

Apotek inrättades år 1859 och ortens förste apotekare hette Nils Albert Julius Lang och verkade undertiden 1859 - 1865.

Åren 1865 - 1885 verkade en provinsialläkare med namnet K O Reuterman.

Åren 1882 - 1910 var Knut Wistrand provinsialläkare. Karlskoga hade då fått en stark befolkningsökning och hans distrikt rymde ungefär 10 000 personer. Wistrand var en mycket god administratör och en tid ordförande i Landstinget Hälso- och Sjukvårdsstyrelse.

Innehållsförteckning för Karlskoga provinsialläkardistrikt.

A	Protokoll
A1	Protokoll
B	Utgående handlingar
B1	Konceptböcker
B2	Årsberättelser och översikt över Gångse sjukdomar
C	Diarier
C1	Diarier
D	Register och liggare
D1	Liggare och register
E	Inkomna handlingar
E1	Korrespondens
F	Ämnesordnade handlingar
F1	Ämnesordnade handlingar
G	Räkenskaper
G1	Räkenskaper

Historik for Karlskoga lasarett.

Sin första sjukstuga fick Karlskoga 1884, belägen vid Bergsmansgatan nedanför Skogskyrkogården. År 1901 flyttade sjukstugan över i nya lokaler vid Kungsvägen, där den sedan förblev. I början omfattade den 17 vårdplatser. Men platsbehovet ökade och Karlskoga-Degerfors gemensamma förvaltning genomförde en om- och tillbyggnad av sjukstugan till 40 vårdplatser, varav 6 BB-platser och i detta utökade skick togs sjukstuga i bruk i januari 1928.

De planer man i Landstinget hyste att utöka sjukvårdsplatserna i länet med ett nytt lasarett tog på 1930-talet allt fastare form då Centrallasarettets platsantal blev otillräckligt för att motsvara allmänhetens behov av högkvalificerad sjukvård. I första hand behövde en avlastning ske för de kirurgiska och medicinska avdelningarna. Landstinget tillsatte därför 1936 en kommitté "att verkställa utredning angående hela länets sjukvårdsbehov och inkomma med de förslag vartill utredningen kan giva anledning."

Vid 1938 års Landsting framlade kommittén sitt förslag om nytt lasarett i Karlskoga, vilket av Landstinget antogs.

Planläggningen, ritningar och arbetsbeskrivning var färdiga hösten 1939 och i september 1940 igångsattes bygget.

Lasarettet var planlagt och byggt för att drivas som en kirurgisk avdelning i förening med BB.

Sedan det mest akuta behovet av vårdplatser för kirurgi och BB

tillgodosetts räknade sjukvårdskommittén med att i nästa etapp avhjälpa behovet av vårdplatser för invärtesmedicinska fall genom tillbyggnad av en vårdavdelning härför. Nils G. Brink har varit arkitekt för bygget. Han har i ovanlig grad lyckats kombinera det estetiskt tilltalande med det praktiskt väl funktionerande. Lasarettet omfattade två avdelningar på vardera 34 sängar samt en BB-avdelning på 15 platser jämte tillhörande ekonomiavdelningar. Vidare fanns bostäder byggda för all personal. Ekonomiavdelningarna, kök, maskinrum, bad, operation, röntgen m. m. äro dimensionerade, att de tåla en utbyggnad av lasarettet till cirka 200 platser.

1943 års landsting beslöt att omedelbart fortsätta lasarettets utbyggnad med en vårdavdelning för medicinska fall.

År 1944 anslag landstinget vid sin ordinarie höstsession medel att tillbygga lasarettet och valde följande av de alternativ byggnadskommittén framlagt.

En ny flygel innehållande 3 vårdavdelningar på vardera 34 sängar för invärtesmedicinska fall uppfördes. Härtill kom en behandlingsflygel med på nedre botten medicinsk mottagning och centrallaboratorium, i våningen en trappa upp röntgenavdelning och i våningen två trappor isoleringsavdelning.

Speciella barnsalar inrättades.

År 1945 anställdes en konsult läkare för öron-, näs-, och halssjukdomar och 1948 inrättades Öron-, näs- och halsklinik.

I juni 1947 tillkom Medicinsk klinik och en ny röntgenavdelning. En konsulterande barnläkare har varit i verksamhet sedan 1 februari 1949. Denne besökte dagligen lasarett, tillsåg de nyfödda barnen på BB. samt hade den närmaste tillsynen över barnen på medicinska avdelningens barnrum.

1948 beviljade landstinget medel till anställande av en konsult för ögonsjukdomar. 1952 har 9 platser avdelats för ögonvård under ögonkonsultens ledning. Någon öppen sjukvård för ögonsjukdomar förekom inte vid lasarettet, då mottagningslokaler saknades.

Under 1951 har det i staden belägna epidemisjukhuset av lasarettet övertagits och drives som ett E-sjukhus eller konvalescentavdelning.

Blodgivningsverksamhetens lokal har inretts och togs i bruk 1954. Den var utrustad för gruppering, registrering, kontroll av blodgivare samt blodtagning och förvaring av blodet. En avdelning för långvarigt kroppssjuka på 25 vårdplatser togs i bruk den 20 september 1960. Den 1 november 1968 öppnades en klinik i medicinsk barnsjukvård, men endast i öppen vård.

I slutet på 1960-talet blev tillsatt en programmeringsgrupp som arbetade med frågor gällande om- och tillbyggnad av Karlskoga lasarett. Utgångsläget för programmeringen har varit, att Karlskoga lasarettets upptagningsområde skall vara Karlskoga samt Degerfors och Laxå köpingar samt att samtliga sjukvårdsaktiviteter inom området- i enlighet med landstingets intentioner-hälsovårdsdistrikt - skall stå under gemensam ledning.

Programmeringsgruppen överlämnade sitt förslag angående om- och tillbyggnad av Karlskoga lasarett till Hälso- och sjukvårdsstyrelsen som i sin tur beslöt:

- att upphäva sitt vid lagtima landsting 1965 fattade beslut om kvinnoklinik vid Karlskoga lasarett
- att låta utbygga sjukhemmet vid Karlskoga lasarett med ytterligare 100 vårdplatser, avsedda i första hand för vård av psykiskt sjuka.

Direktionen föreslog även att konsultverksamhet i öronsjukvård och psykiatri övergått till hela öppenvårdsmottagningar för specialistläkare den 1 augusti 1972. Av nya verksamheter föreslås att från 1 augusti 1972 Hud- och könsmottagningen öppnades med en tjänstgörande hudläkare samt från 1 oktober 1972 ortopedmottagningen med likaledes en specialistläkare i öppen vård. Gynekologiska mottagningen tillkom 1973.

Den medicinska mottagningen samordnades den 1 augusti 1972 med långvårdsmottagningen. Konvalescentavdelning upphörde sin verksamhet den 31 juli 1972.

Vid sammanträde i november 1973 antog landstinget en ny plan för Hälso- och sjukvården inom Örebro län. Inledningen av Hälso- och sjukvårdsdistrikt slopades med en administrativ distriktsinledning så kallade Blocknämnder. Arbetsgruppens förslag var att det under Hälso- och sjukvårdsledningen, ska finnas 7 block:

- Långvård / Rehab
- Primärvård
- Tandvård (startade aldrig)
- Kirurgiblocket
- Psykiatriblocket
- Serviceblocket

Karlskoga lasarett deltog också i det här stora projektet. (Se schemat) Lasarettets kliniker ingick i respektive block och förgjorde sina funktioner under blocknämndernas ledning. I januari 1989 upphörde Blocknämnderna sin verksamhet. Decentralisering av ansvar och befogenheter genomfördes till klinik / basenhetsnivå.

1989 är första året för Karlskoga lasarett som självständig förvaltning. En rad förändringar har skett inom lasarettets organisation. Efter 1989 och tills idag består Karlskoga lasarett av 6 kliniker: klinik för medicin och geriatrik, kirurg-, ortopedkirurgisk, anestesi- och kvinnoklinik samt röntgenavdelning. Lasarettet har fyra specialistläkarmottagningar: barn- och ungdomsmedicin, ögonsjukvård, öronnäsa-halssjukvård och hud/STD-mottagningar samt logopedmottagning och hörcentral. Dessutom ingår medicinska serviceenheter såsom klinisk, kemisk laboratorium med blodcentral, fysiologisk avdelning, medicinsk bibliotek och serviceavdelningar i lasarettets verksamhet.

1996 Medicinska kliniken och geriatriska klinikens verksamhet slås ihop till kliniken för medicin och geriatrik.

För att pressa ner kostnader genom den öppna vården har man idag ett långsiktigt mål att alla specialistmottagningar samordnas i gemensamma lokaler. Eventuellt skulle målet vara att alla mottagningarna samordnas i ett gemensamt "mottagningshotell".

Ett annat stort projekt som diskuteras idag är det samgående mellan Karlskoga lasarett och Kristinehamns sjukhus. Syftet är att nå ekonomiska fördelar för befolkningen i de berörda områdena. Huvudförslaget är att lägga samman de båda sjukhusen i en gemensam organisation under en styrelse, med en operativ ledning. Landstingsdirektörerna för respektive landsting har fått uppdraget att utarbeta ett detaljerat förslag så att en gemensam politisk organisation och ledning för de två sjukhusen kan vara genomförda till den 1 juli 1997.

Innehållsförteckning för Karlskoga lasarett.

A Protokoll

- A1 Direktionens protokoll
- A2 Delegationsprotokoll
- A3 Blocknämndernas protokoll
- A4 Protokoll från nämnden för Karlskoga Lasarett
- A5 Protokoll från Styrelsen för Karlskoga Lasarett
- A6 Stabsmötes protokoll
- A7 MBL-protokoll
- A8 Protokoll från klinikföreståndare - konferenser
- A9 Protokoll fört vid slutbesiktning av ombyggnadsarbeten

B Utgående handlingar

- B1 Utgående skrivelser
- B2 Verksamhetsberättelser
- B3 Tidskrift "Speciellt för Karlskoga Lasarett"
- B4 Kopior direktionens protokoll

C Diarier

- C1 Diarier

D Register och liggare

- D1 Kortregister till KHD-Direktionens protokoll
- D2 Kuratorsdagböcker
- D3 Inventarieförteckningar
- D4 Inskrivningsliggare för medicin
- D5 Inskrivningsliggare för kirurgen
- D6 Inskrivningsliggare för långvård
- D7 Inskrivningsliggare för barn
- D8 Inskrivningsliggare öron näsa hals
- D9 Sjukjournaler (Inskrivningsliggare)
- D10 Journalkort polikliniskt förda
- D11 Operationsliggare polikliniskt utförda
- D12 Operationsliggare slutenvård
- D13 Operationsliggare öronavdelning
- D14 Operationsdiagnos register
- D15 Diagnosregister
- D16 Diagnoskort
- D17 Analysregister
- D18 Anestesiregister
- D19 Röntgenliggare
- D20 Audiogram öron avd.
- D21 Blodtransfusionsliggare
- D22 Registerkort på blodgivare
- D23 BB-inskrivningsliggare
- D24 Dop - och födelseliggare
- D25 Dödsbevis

E Inkomna handlingar

- E1 Diarieförda handlingar
- E2 Inkomna skrivelser
- E3 Korrespondens oordnat
- E4 Korrespondens med Landstinget

F Ämnesordnade handlingar

- F1 Personalakter
- F2 Patientjournaler
- F3 Handlingar rörande försäkringen AMF
- F4 Arbetsskadeanmälningar
- F5 Meritsammanställningar
- F6 Handlingar rörande personalbostäder
- F7 Arbetsgivarintyg
- F8 Ansökningar till tjänster
- F9 Handlingar rörande beredskapssjukhus
- F10 Handlingar rörande ombyggnad av Karlskoga Lasarett
- F11 Handlingar rörande inflyttning i Karlskoga Lasarett efter ombyggnad
- F12 Obduktionsjournaler för medicin
- F13 Obduktionsjournaler för kirurgin
- F14 Obduktionsjournaler för BB
- F15 Tidningsurklipp

G Räkenskaper

- G1 Huvudböcker
- G2 Kassadagböcker
- G3 Avlöningslistor
- G4 Fördelningsböcker
- G5 Kapitalbudget
- G6 Fonder
- G7 Verifikationer